

ČARO MODROTLAČE

Návštevníci Kysuckého múzea v Čadci majú do 31. októbra 2015 možnosť pozrieť si výstavu modrotlačových foriem a textílií. Modrotlač je tradičná ľudová tkanina, ktorá slúžila k ošateniu. Dnes je súčasťou ľudových krojov a rozšírila sa vo forme dekoratívnych a upomienkových predmetov.

Modrotlač bola na Slovensku viac než obľúbená a používala sa takmer na celom území. Je to čisto ručná robota od výroby foriem, cez tkané plátno, až po samotné farbenie a pranie.

prepiera v čistej vode. Po prepieraní sa nechá vyschnúť a po vysušení ide na mangel, čím sa dosiahne správny lesk plátna a zvýraznenie ornamentu. Na otláčanie vzoru na látku sa používali formy, ktoré sú buď drevené, kovové alebo kombinované. Pri ručnom potláčaní sa používali najmä celodrevené formy. Kovové formy boli mosadzné a vznikali tak, že sa celá forma vybila drôtikmi a plieškami. Boli precízne vypracované a mávali jemnejší vzor ako drevené formy.

Strojová modrotlač

Okrem ručných foriem existovali aj strojové for-

jedna po druhej na platni. Do jednej perrotinovej formy bolo treba natlačiť až 20 000 drôtikov. Zhotovenie formy trvalo pri 10 hodinovom dennom pracovnom čase až 14 dní.

Poslední Mohykáni?

V nedávnej minulosti modrotlačové dielne boli v každom mestečku, kde sa vyrábalo plátno na predaj. V prvej polovici 20. storočia na Slovensku pracovalo vyše 30 modrotlačových dielní. Medzi popredné modrotlačové dielne patrila dielňa v Púchove, ktorá fungovala zo všetkých najdlhšie. Patrila Stanislavovi Trnkovi, ktorý zomrel v roku 2010. Ako bolo zvykom, že sa remeslo dedilo z otca na syna tak aj v tomto prípade sa o modrotlač začal po smrti p. Stanislava Trnku zaujímať jeho vnuk Peter Trnka. Okrem Petra Trnku sa na Slovensku výrobe modrotlači venuje aj Matej Rabada z Dolného Kubína, ktorý do nej prináša aj moderné vzory a dizajn. Matej Rabada svoju dielňu otvoril v Párnici v budove bývalej pošty. Treba len dúfať, že toto krásne remeslo prostredníctvom (zatiaľ) dvoch mladých a nadaných remeselníkov nezahynie.

Otváracie hodiny

Kysucké múzeum v Čadci sídli na Moyzešovej ulici č. 50. Otvorené je v pracovné dni od 8:00 do 16:00 a v nedeľu od 10:00 do 16:00. Posledný vstup na prehliadku je o 15.30 hod.

Situácia na Morave

Modrotlač je tradičnou technikou aj na Slovákku a inde na Morave. Ale aj tu fungujú spolu iba dve modrotlačové dielne. Pozrite si zaujímavý dokumentárny film venovaný modrotlači.

<https://www.youtube.com/watch?v=cLNxsz-zbV0>

Technológia modrotlače

Modrotlač je negatívny spôsob potláčania látky, pričom sa na plátno bielej farby naniesie vzor pomocou špeciálnej formy, ktorá je potretá bielou kašovitou hmotou tzv. papom. Pap chráni potlačené miesta pred účinkom indigového farbiva. Zafarbený materiál sa perie v slabom roztoku kyseliny sírovej, čím sa pap odstráni a príslušný natlačený vzor jasne vynikne na tmavomodrom podklade. Modrotlačové plátno sa niekoľkokrát

my. Stroj na tlačenie látok vynášiel v roku 1834 Francúz Perrot. Po prvý krát sa stroj použil v Prahe roku 1845, kde ho tlačiarri rozbili a odvodnili to strachom, že prídu o prácu. Perrotinové formy majú dĺžku 80cm a šírku 12-15cm. Princíp tlače perrotinou bol založený na tlačí valcom, na ktorom bol vzor vyrazený nie do hĺbky, ale do výšky. Namiesto valca tu bolo 6 platní rovnakého vzoru, ktoré sa pohybovali na obvode šesť hraného valca a pritlačali sa postupne